O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI

NAVOIY VILOYATI PEDAGOGIK MAHORAT MARKAZI

“ALISHER NAVOIY MEROSINING ILMIY, MA’NAVIY AHAMIYATI” MAVZUSIDAGI

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA MATERIALLARI

T O‘ P L A M I

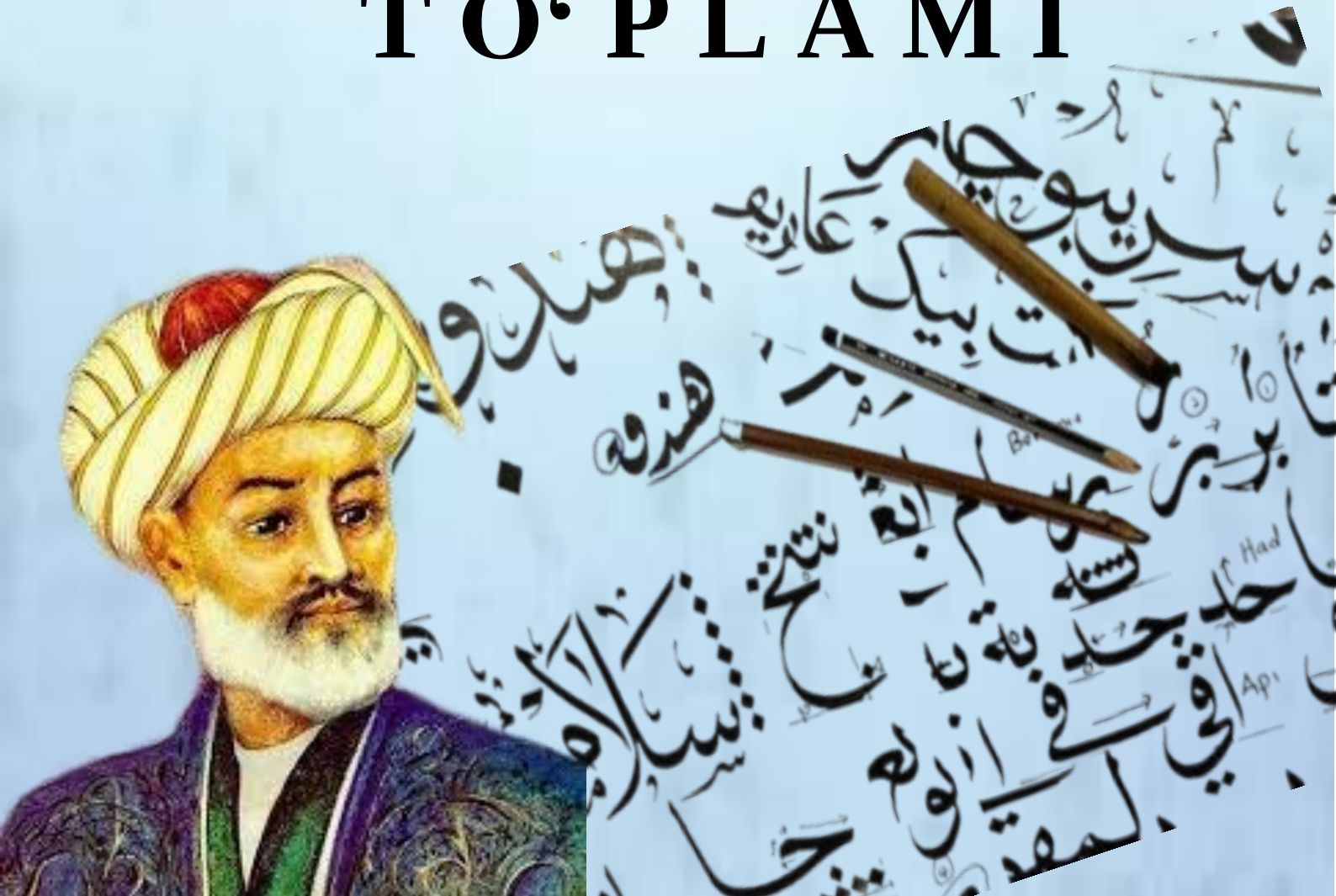

Alisher Navoiy merosining ilmiy, ma'naviy ahamiyati. Respublika ilmiy-amaliy konferensiya *materiallari. – Navoiy: Navoiy viloyati PMM nashri, 2025. 210 b.*

Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazida tashkil etilgan "Alisher Navoiy merosining ilmiy, ma'naviy ahamiyati" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari to'plamida uzluksiz ta'lim tizimida tadqiqot olib borayotgan mutaxassis-olimlar, mustaqil izlanuvchilar ilmiy-nazariy izlanishlarining amaliy tatbiqlari keltirilgan. "Atrof-muhitni asrash va „yashil" iqtisodiyot yili" Davlat dasturida belgilangan vazifalar doirasida bajarilayotgan izlanishlarga bag'ishlangan ilmiy tadqiqot natijalari yoritilgan.

Konferensiya materiallaridan oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilari, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari, umumta'lim maktablari o'qituvchilari, magistrantlar va iqtidorli talabalar hamda shu sohada ilmiy ish olib borayotgan tadqiqotchilar foydalanishlari mumkin.

TAHRIR HAY'ATI

Mardanov U.R.	*- pedagogik mahorat markazi direktori*
Pulotov A.M.	*- pedagogika fanlari nomzodi. dotsent*
Safarov D.X.	*- direktor o'rinbosari, professor*
Usmonova R.M.	*- kafedra mudiri, dotsent*
Suvonova M.X.	*- filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent*
Ravshanova O.S.	*- katta o'qituvchi*
Rajabova D.K.	*- fanlarni rivojlantirish bo'limi bosh mutaxassisi*
Boboqulov J.Q.	*- UKTTE bo'limi boshlig'i*

Texnik muharrir: Jalilov D.J.

Maqolalar mazmuni va ma'lumotlarning haqqoniyligiga mualliflar mas'ul.

Konferensiya materiallari to'plami Navoiy viloyati PMM kengashi (2025-yil 5-mart, 2-sonli) qarori bilan nashrga tavsiya etilgan.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki ommaviy axborot vositasi orqali yoshlar fikriga tez va kuchli ta'sir eta olish. Chunki har bir oilada ommaviy axborot vositalari xabarlaridan foydalaniladi va insonlarning ma'lumot olish manbai bo'lgan bu vosita orqali yoshlarimizga milliy g'oyalarni singdirish qulayroqdir. Badiiy adabiyot orqali ham yoshlarimizga sabr-qanoat, halollik, vatanparvarlik, sadoqat kabi fazilatlarni qalblarga singdirish yaxshi samara beradi deb uylaymiz.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ochildiyev A.S. Globallashuv va mafkuraviy jarayonlar. –Toshkent: Muharrir, 2009. yil.
2. Jakbarov M. Komil inson g'oyasi: tarixiy-falsafiy tahlil. – Toshkent: 2000.
3. Fel'dshteyn D.I. O'smir davri taraqqiyoti. -M. MGU, 1996.yil.

ALISHER NAVOIY ASARLARIDA INSONIYLIK VA MULOQOT MADANIYATI G'OYALARINING ILGARI SURILGANLIGI

Latibjonov R.A.,
Andijon viloyati PMM katta o'qituvchisi

Аннотация: в статье анализируется пропаганда идей гуманизма и культуры диалога в творчестве Алишера Навои. Великий мыслитель широко освещал в своих трудах роль искренности между людьми, нравственных качеств, культуры речи в развитии общества. В творчестве Навои понятие человечности трактуется во взаимосвязи с личностными качествами, моралью и общественными отношениями. В статье также анализируется актуальность этих идей для современного общества и психологии.

Ключевые слова: Алишер Навои, гуманизм, культура общения, моральные качества, этикет, общество, культура речи.

Annotation: the article analyzes the propaganda of ideas of humanism and the culture of dialogue in the works of Alisher Navoi. The great thinker widely covered in his works the role of sincerity between people, moral qualities, and the culture of speech in the development of society. In Navoi's works, the concept of humanity is interpreted in connection with personal qualities, morality, and social relations. The article also analyzes the relevance of these ideas for modern society and psychology.

Keywords: Alisher Navoi, humanism, culture of communication, moral qualities, etiquette, society, culture of speech.

Alisher Navoiy – Sharq adabiyoti va falsafasining yirik namoyandalaridan biri bo'lib, uning ijodi inson ruhiyati, axloqiy tarbiya va muloqot madaniyati masalalarini chuqur o'z ichiga oladi. U insoniylikni komillik mezoni sifatida ko'rib, buni jamiyat taraqqiyotining asosiy shartlaridan biri deb hisoblagan[1]. "Xamsa" turkumidagi asarlarida insoniylik va muloqot madaniyati haqida chuqur falsafiy fikrlar ilgari surilgan bo'lib, bu qadriyatlar bugungi kunda ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Navoiy asarlarida insoniylik tushunchasi. Navoiy insoniylikni nafaqat xulq-atvor, balki shaxsning ichki kamoloti sifatida ham talqin qiladi. U "Mahbub ul-

qulub" asarida inson axloqining asosiy mezonlari sifatida adolat, sadoqat, muruvvat va halollikni ilgari suradi[2]. Navoiy fikricha, inson faqatgina ilm va ma'rifat orqali haqiqiy insoniylikka erishishi mumkin. Shuningdek, "Sab'ai Sayyor" dostonida ham insoniylik tushunchasi qahramonlar taqdiri orqali aks ettiriladi. Asarda taqdir, sabr-toqat, mehr-muruvvat va insoniy fazilatlarning jamiyatdagi o'rni chuqur yoritilgan. Navoiy fikricha, insoniylik faqatgina individual fazilat emas, balki jamiyat taraqqiyotining asosi hisoblanadi[3].

Muloqot madaniyatining Navoiy asarlaridagi ifodasi. Navoiy muloqot madaniyatini insonlar o'rtasidagi muhim ijtimoiy ko'nikma sifatida talqin qiladi. U "Hayrat ul-abror" asarida yaxshi so'z va xushmuomalalikning inson hayotidagi ahamiyatini alohida ta'kidlaydi. Asar qahramonlari til madaniyati va muloqotning ijtimoiy muvozanatni saqlashdagi o'rnini ifodalaydi[4].

"Farhod va Shirin" dostonida esa notiqlik san'ati va muloqot madaniyatining inson munosabatlaridagi o'rni yuksak baholanadi. Asardagi qahramonlar o'zaro muloqot orqali bir-birini tushunish, to'g'ri qaror qabul qilish va mojarolarning oldini olish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa, Navoiy nazarida, har qanday jamiyat taraqqiyotida muhim rol o'ynaydi[5].

Insoniylik va muloqot madaniyati zamonaviy psixologiya nuqtai nazaridan. Bugungi psixologiya insoniylik va muloqot madaniyatini shaxsiy rivojlanish va ijtimoiy muvaffaqiyatning asosiy omillari sifatida ko'rib chiqadi. Emotsional intellekt, empatiya va notiqlik san'ati zamonaviy jamiyatda insonlar o'rtasidagi muloqotni samarali qilishda muhim rol o'ynaydi[6].

Shuningdek, zamonaviy jamiyatda konfliktlarning oldini olish, madaniyatlararo muloqotni yo'lga qo'yish va insonlar o'rtasida o'zaro hurmat muhitini yaratishda Alisher Navoiy ilgari surgan g'oyalarning ahamiyati katta. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, insoniylik va muloqot madaniyatini shakllantirish yoshlar tarbiyasida muhim o'rin tutadi. Navoiy fikricha, insoniylik va nutq madaniyati insonni komillikka eltuvchi yo'ldir va bu tamoyillar bugungi globalizatsiya sharoitida ham muhim ahamiyat kasb etadi[7].

Xulosa

Alisher Navoiy asarlarida insoniylik va muloqot madaniyati g'oyalari chuqur tahlil qilingan bo'lib, ular inson ruhiyatining barkamolligi va jamiyatdagi uyg'unlikni ta'minlashda asosiy omillardan biri sifatida talqin etiladi. Navoiyning ushbu g'oyalari bugungi kunda ham ijtimoiy munosabatlar, ta'lim va shaxsiy taraqqiyotda katta ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Navoiy, A. "Xamsa". - Toshkent: Fan, 1991.
2. Navoiy, A. "Mahbub ul-qulub". - Toshkent: Ma'naviyat, 2010.
3. Navoiy, A. "Sab'ai Sayyor". - Toshkent: Sharq, 2005.
4. Navoiy, A. "Hayrat ul-abror". - Toshkent: Sharq, 2005.
5. Navoiy, A. "Farhod va Shirin". - Toshkent: Fan, 1998.
6. G'afurov, A. "Navoiy asarlarida insoniylik konsepsiyasi". - Toshkent: Ma'naviyat, 2015.